

"עירוניות מחוספסת- האתגר"

כנס איגוד המתכננים בתחנה המרכזית בת"א

להרשמה לכנס

יום חמישי 18.2.16 התחנה המרכזית החדשה תל אביב
קומה 4 של התחנה (ליד תיאטרון קרוב) כדאי להגיע מכניסה 42 מכיוון רחוב לווינסקי

9.00 – 8.30 התכנסות והרשמה מאוחרת

9.00 - 10.30 סבב מושבים מקבילים 1 נושאים עיקריים:
מהות העירונית; חדש ומתחדש: רוח המקום בתהליך ההתחדשות; עירוניות בישראל:
מבט ביקורתי והיסטורי; טבע במרחב העירוני; התחדשות במבחן הכלכלי; איך לנוע בעיר
מצטופפת?; דתיות וחרדיות בעירוניות הישראלית; אזור התחנה המרכזית; התערבות
נקודתית מחוללת שינוי, תמ"א 1 – מושב מיוחד של מנהל התכנון

11.00 – 10.30 הפסקת קפה - סיורים ברחבי תחנה

13.00 – 11.00 מושב מליאה ראשון – תכנון כמערכת דינמית משתנה
ברכות: יו"ר איגוד המתכננים- אדר' עדנה לרמן
יו"ר עמותת האדריכלים- פרופ' אלי פירסט

דוברים: מר רון חולדאי ראש העיר תל אביב - יפו
גב' בינת שורץ ראש מינהל התכנון משרד האוצר
פנל בהנחיית העיתונאי מר משה ליכטמן
משתתפים: עו"ד איתן אטיה, דר' נורית אלפסי, מר איתמר בן דוד, אדר' עודד
גבולי, גב' גלית כהן, אדר' דניאלה פוסק, אדר' חיימי שניידר,

13.00 – 13.30 אסיפה כללית של האיגוד

14:15 – 13.00 הפסקת צהרים- סיורים ברחבי התחנה

15.30 – 14:15 סבב מושבים מקבילים 2 נושאים עיקריים:
מרחב ציבורי - חוויה פרטית; בניה לגובה - אתגר, בעיה או פתרון? עירוניות ודיור בראי
התכנון; התנעת תהליכי חידוש: יזמה פרטית - יזמה ציבורית; תיירות מחוללת שינוי;
מושב מיוחד: פורום הצעירים בתכנון ערים; ירושלים של מטה: תפיסה אלטרנטיבית
לקידום עירוניות;
מרצה אורח Manuel Paulo Teixeira - התחדשות מרקמים עירוניים היסטוריים ירודים:
תוך כדי שילוב מערכות תשתית ותנועה מודרניות - הדוגמא של אתר מורשת עולם, העיר
פורטו, פורטוגל

15:30-17:00 סבב מושבים מקבילים 3 נושאים עיקריים:

נגישות ושוויון במרחב הציבורי; עירוניות מחוספסת ומתחדשת בראי התיאוריה; מחוץ לעיר;
בנייה לגובה: תכנון ומשמעויות; תשתיות תחבורה והעיר; עיר לתושביה: העיר בעיני
התושבים; רב תרבותיות והעיר בחברה הערבית; מיפוי, מידע, ידע: בין העיפרון ל"ביג
דאטה"; תפקיד השלטון המקומי והחברה האזרחית בקידום התחדשות עירונית; מושב

מיוחד בארגון עיריית תל אביב- נווה שאנן, המימד האנושי - סדנה בהשתתפות "פרסונות" מהשכונה

17:30-17:00 הפסקת קפה- סיורים ברחבי התחנה

17:30-19:15 מליאה שניה "עירוניות מחוספסת - האתגר"

דברי מנכ"ל משהב"ש מר אשל ארמוני

פנל בהנחיית אדר' עדנה לרמן- משתתפים: ח"כ סתיו שפיר, אדר' נעמי אנגל, אדר' אהוד יוסטמן, דר' אמילי סילברמן, אדר' נוף שלומי זאבי

19.30 – 21.00 אירוע ערב

קוקטייל חגיגי בגלריית התחנה
חלוקת אותות יקיר התכנון ונאמן האיגוד
חלוקת פרסים לעבודות סטודנטים מצטיינות
מופע מוזיקלי של אומנים מהקהילות השונות

יום שישי 19.2 מפגש וסיורים בחסות עיריית ת"א- יפו, מתנ"ס שפירא (ישראל מסלנט 27, ת"א)

8:30-9:00 התכנסות במתנ"ס שפירא (ישראל מסלנט 27, ת"א)

9:00-10:30 מליאת בוקר:

"התחדשות אזור נוה-שאנן", אדר' דני קייזר, אלי דיגא

"אתגרים בפיתוח וטיפול המרחב הציבורי בסביבה עירונית מחוספסת", אדר' רם אייזנברג ואדר' אוריאל בבציק

10:30 יציאה לסיורים

ההרשמה לסיורים נעשית מראש. משתתפים בכנס אשר כבר שילמו את דמי הרישום ישלחו דוא"ל למיכל: igudm1@gmail.com ויציינו את מספר הסיור אליו הם רוצים להירשם.

פרוט הסיורים:

סיור החברה למים מושבים:

השבת מים במרחב האורבני, מר רפאל לדרמן, החברה למים מושבים

החברה למים מושבים מתמודדת עם הבעיה העולמית של מחסור במי שתיה, באמצעות ביזור מערכות הטיפול בשפכים אצל לקוחות הקצה, תוך "הפרדה במקור" (בדומה לנעשה באשפה המוצקה). כלומר, שפכים שמקורם באסלות ובמטבחים ("מים שחורים") ימשיכו לזרום למערכות הביוב האזוריות, כדוגמת השפד"ן. שפכים קלים, שמקורם ממקלחות, מכביסה וממערכות מיזוג אוויר ("מים אפורים") יטופלו באתר הלקוח וישובו לשימוש חוזר באתר הלקוח, לשימושים שאינם דורשים איכות של מי שתיה, כגון השקיית גינות והדחת אסלות. לחברה למים מושבים 35 מתקנים מסחריים הפועלים בישראל, עם היתרים נדרשים ממשד הבריאות, החוסכים מדי יום 1,000,000 ליטר של מי שתיה.

בסיור נבקר בשני מתקנים הממוקמים בסביבה עירונית מובהקת והפועלים בהיתר במשך למעלה משנה:

1. קאנטרי קרית אונו, שם מושבים המים האפורים להשקיית הגינות ולהדחת אסלות, בטכנולוגיה ממברנלית.
2. שכונת גנים בגני תקווה, שם מושבים המים האפורים להשקיית גינות, במערכת מרהיבה – בלב השכונה העירונית, הכוללת אגנים ירוקים, טיילת ואמת מים עם דגי נוי.

1. סיור אתנוגרפי, נעם בר לוי, אסף פרנסס ושרה אוסלנדר- צוות חדשנות עירית ת"א-יפן

הצגת הקונפליקטים והמורכבויות הכרוכים בחיים של קהילות מגוונות החולקות מרחב עירוני אחד אשר סבל במשך עשורים מהדרדרות והזנחה.. הסיור יעבור במספר מוקדים בשכונה ביניהם: גינת לוינסקי, הגינה הקהילתית בהגר"א 28, מדרחוב נווה שאנן, מרכז לנשים אריתראיות ובניין מגורים שחולקים ישראלים ותיקים לצד מהגרים עם תצפית פנורמית מגג הבניין על השכונה והמרחב הסובב אותה. הסיור יונחה על ידי נעם בר- לוי, אסף פרנסס ושרה אוסלנדר מצוות החדשנות של עיריית תל אביב-יפו, הפועל בתמיכת קרן בלומברג. הצוות מפתח בימים אלה יוזמות לשיפור איכות החיים בשכונת נווה שאנן בהסתמך על מחקר אתנוגרפי מקיף שנעשה בחודשים האחרונים למיפוי צרכים והזדמנויות.

2. שכונת נווה שאנן – מבן אובד ליקיר רוטשילד, אדר' אלי דיגא, צוות יפו-דרום, עירית ת"א-יפו, אדר' דני קייזר

הסיור יעקוב אחרי נקודות מכוונות כגון:

- שביל עכו
- בית הבאר
- מפגש שד' הר-ציון / רח' שומרון / רח' סולומון
- מתחם הרציפים ומבנה התחנה הישנה
- איכויות הרקמה העירונית הקיימת/רח' הנגב
- שימוש בריקמה עירונית קיימת והתאמתה לצרכי העיר בעשורים הבאים על רקע תא/5000
- האתגר שמציב תוואי הרק"ל הקו הירוק
- השימוש בשטח שיעודו ציבורי אך הבעלות בו משולבת – פרטית וציבורית כמנוף וגורם מחולל את השינוי
- הדגשת וניצול הקירבה המיידית של המתחם לאזור המע"ר ההיסטורי

3. אתגרים בפיתוח וטיפול המרחב הציבורי בסביבה עירונית מחוספסת, אדר' אוריאל בבציק, צוות אדר' רם אייזנברג, עירית ת"א-יפו, אדר' רם אייזנברג

הסיור יסקור את המרחב הציבורי ברחבי שכונת נווה שאנן והאתגרים התכנוניים והתפעוליים לאור השינויים הדמוגרפיים בשכונה בעשור האחרון. נסקור את הסוגיות והקונפליקטים בין האוכלוסיות השונות בשכונה ונציג מספר מתחמי מפתח ויוזמות להתערבות עירונית במרחב הציבורי במטרה להוות קטליזטור להעצמה חברתית וסביבתית בטווח המידי והבינוני. בין המתחמים: רחוב החרש (תחתית גשר ההגנה), רחוב וגינת לוינסקי, גינת כיס ומתחם הרציפים בתחנה המרכזית הישנה

4. הביארות (בתי הבאר) של יפו- האתגרים התכנוניים הטמונים בשימור בתי-באר, אדר' נאור מימר, ד"ר אבי ששון, אדר' נוף טל קציר, אדר' רינת מילוא-שטינלאוף, מח' שימור מבנים, עיריית תל-אביב-יפו

ביארה היא טיפוס בנייה חקלאי שהתפתח במאה ה-19 בארץ ישראל. מכלול המבנים התפתחו בסמוך לפרדס, במטרה לתת מענה לצרכי המשק. תחילתו בבאר, בריכת אגירה ומערכת תעלות ששימשו להשקיית גידולים. בימי קדם הייתה יפו אחד האזורים החקלאיים המשגשגים בארץ ישראל. ענף התפוזים היה בין הבולטים בגידולים. רוב תושבי יפו התגוררו בין חומות העיר. לאחר עליית השלטון המצרי ב-1830 החלה תקופה של ביטחון ויציבות שאפשרה תהליך של יציאה מחומות העיר. ככל שהתפתח ענף הפרדסנות, גדל מתחם הביארה ונבנו בו מבני עזר נוספים. החל ממחצית המאה ה-19, החלו בעלי הפרדסים הערבים, עשירי יפו לבנות בתי מגורים מפוארים בסמוך או על גבי המבנים החקלאיים כבתי קיט, כמפלט מהצפיפות בעיר העתיקה. עם התפתחות הטכנולוגיה, השינויים הפוליטיים, התפתחות העיר והשיפור במצב הביטחון הפכו מבני פאר אלו למגורי קבע.

היום נותרו כ-100 בייארות ברחבי העיר המרוכזות בעיקר בדרום תל-אביב וביפו. חשיבותם הרבה נעוצה בהיותם חלק מההיסטוריה של תל-אביב-יפו וממורשת הבנייה המקומית. בימים אלו מקודמת תוכנית כללית לשימור בתי הבאר של יפו. בסיור נבקר במספר בייארות בשלבי התפתחות שונים המצויות בשכונת שפירא ובמרחב פארק החורשות ששוקם ע"י עיריית תל-אביב-יפו. במהלך הסיור נדון במורכבות התכנונית שבשימור מבנה מיוחד זה בתוך רקמה אורבנית בנויה ומתפתחת.

5. שכונת פלורנטין-בין תכנית האב (2000) לתכנון הסטטוטורי והיישומי, אדר' שלומית זונגשטיין, צוות יפו דרום, עירית ת"א-יפו

שכונת פלורנטין בדרומה של העיר ת"א-יפו הוקמה ב-1927 כשכונה עירונית למגורים בשילוב עסקים, מסחר מלאכה ותעשייה זעירה בקומות הקרקע. בשנות ה-40 של המאה הקודמת השכונה שגשגה, החל משנות ה-70 צשל המאה הקודמת עם מגמות ההגירה לצפונה של העיר ואף מחוצה לה, החלה גם שכונת פלורנטין לסבול מהגירה שלילית, הדרדרות תנאי המגורים והזנחה בתשתיות. בשנות ה-90 הכריזה עיריית ת"א-יפו על שיקום עירוני לשכונה ונערכה תכנית שיקום "פרוייקט להתחדשות עירונית" עם שורה של המלצות ליישום. חרף השגתם של יעדים רבים, בעיות רבות לא נפתרו. דרישה מלמטה של התארגנות תושבים בעיקר חדשים (צעירים, אומנים), הובילה למהלך עירוני נוסף (שנת 2000) של הכנת תכנית אב לשכונה. בסיוור נסקור את ההיסטוריה התכנונית של השכונה והמאבקים של תושבי השכונה לשיפור המרחב הציבורי שהובילו להכנת תוכנית אב כוללת לשכונה בשנת 2000. הסיוור יסקור את המהלכים שקודמו בעקבות תוכנית האב וידון בתוצאות של מהלכים אלו.

6. **מבואות יפו – אזור בהשתנות (מאזור מלאכה לאזור מעורב מגורים), אדר' אלעד דמשק, צוות יפו דרום, עיריית ת"א-יפו**

בסיוור יוצגו האתגרים בהפיכת אזור שכיום תב"עית מוגדר כאזור תעשייה ומלאכה לאזור עירוני מעורב שימושים. מטרת התכנון לחבר את השכונות הוותיקות של הדרום יפו והיסטורית על ידי מרקם עירוני רציף, בדגש על הרחובות העירוניים. אתגרי התכנון כללים תוספת משמעותית של יחידות דיור, מציאת פתרונות יצירתיים לשטחי ציבור, יצירת קומת קרקע פעילה, כל זאת ועוד תוך שמירה על האופי הייחודי הקיים. יוצגו עקרונות התכנון כפי שבאים לידי ביטוי בתכניות בשלבים שונים לאורך רחוב שלמה.

7. **שכונת שפירא- חזון "הכפר העירוני", מציאות קיימת ולחצי פיתוח (כולל סיוור ב"גני שפירא") אורית בן אסא צוות יפו-דרום, עיריית ת"א-יפו, אדר' אורית מילבואר אייל- מתכנתת הפרוייקט דיור בהישג יד ועו"ד נעמה בן זאב – מנהלת התחדשות עירונית חברת עזרה ובצרון**

תכנית האב לשכונה, הקובעת חזון של "כפר עירוני", גובשה בשיתוף התושבים ב-2006 ומשפיעה עד היום על אופי השכונה. בסיוור יוצגו הפרוייקטים והתכניות שמקודמות כיום לאור תכנית זו, והדילמות הציבוריות והתכנוניות העולות מהן. הסיוור יכלול ביקור במתחם דיור בר השגה "גני שפירא" שהוא פרויקט ראשון מסוגו שקודם ע"י עיריית ת"א המאוכלס ע"י תושבי העיר שעמדו בקריטריונים שנקבעו ע"י העירייה. גני שפירא הינו הפרוייקט הראשון של דיור בר-השגה שקודם ואושר בעיריית בתל-אביב יפו. הוא נחשב "פרוייקט הדגל" של העירייה בתחום דיור בר השגה. 'דיור חברתי' הוא מונח גג לשלל פתרונות לדיור זול וזמין. 'דיור בר-השגה': דירות קטנות להשכרה לתקופה של 5 עד 15 שנים עם שכר דירה קבוע לזכאים על פי קריטריונים שנקבעו במדיניות העירונית. נקודת המוצא בתכנון הפרוייקט הייתה הסביבה של האתר: שטחים פתוחים, גינות ירוקות, מתחמים קהילתיים. כל האפיונים הסביבתיים האלו הדגישו את הצורך בתכנון מבני מגורים שמתייחסים לסביבה העוטפת אותם בסיוור נבקר בפרוייקט ונספר גם איך הפרוייקט עצמו מהווה מנוף לתהליכים של התחדשות שקורים בשכונת שפירא.

8. **פארק החורשות - פארק עירוני חדש "מחצר אחורית למוקד התחדשות הדרום", אדר' דניאל ברון, היחידה לתכנון אסטרגי, עיריית ת"א-יפו**

פארק החורשות ממוקם בדרום העיר, בלב האזור אשר שימש בעבר כמרחב העורף החקלאי ההיסטורי של יפו. אזור זה שינה את חזונו ללא היכר עם הפיכתו מאזור חקלאי פתוח לשטח עירוני בנוי. מתחם פארק החורשות מוקף שכונות מגורים – קרית שלום, נוה עופר, שפירא ופלורנטין, וכן אזור מבואות יפו, העתיד לשנות ייעודו מאזור מלאכה ומוסכים לשכונות מגורים ומתחמי תעסוקה. עבור כל השכונות הללו, וכן עבור שכונות יפו האחרות, מהווה המתחם פוטנציאל לפארק עירוני משמעותי, אשר יספק מענה לצורך בגנים ציבוריים ויתרום לתחושת ההזדהות של התושבים עם סביבתם. הפארק מהווה חוליה מרכזית ברצף הצירים הירוקים המתוכננים בדרום העיר והפארקים העירוניים הגדולים השזורים לאורכם. מערכת זו של צירים ומוקדים של שטח פתוח, תייצר את השלד הירוק העירוני של תל אביב-יפו, המהווה כלי מרכזי בפיתוח המרחב הציבורי. יציאה לנקודת המפגש באוטובוס למתחם חשיבות עירונית רבה בשל תכניו הנופיים - תרבותיים, אשר מהווים בסיס לתכנון כפארק ייחודי. הצעה זו משתלבת במגמה העירונית לפתח מוקדי תרבות וביילוי באזורים הסטוריים תוך שילוב הפיתוח עם השימור וטיפוח ערכי המקום (כגון המושבה האמריקאית, פארק השימור בדרום הקריה, תחנת הרכבת התורנית ועוד), כמו גם במגמה המקובלת בעולם של פיתוח פארקים ייחודיים כפרוייקטים שישמשו מנוף להתחדשות עירונית של רובעים שלמים. פארק החורשות מהווה הזדמנות עירונית לשמש מנוף וזרז לתהליכי התחדשות בדרום העיר ולחולל מהפך בתדמיתה. אבני הדרך במימוש תכנית הפארק: תכנית אב לפארק בשיתוף פעולה עם בעלי עניין – תושבי האזור, מנהל מקרקעי ישראל, רשות העתיקות, בית הספר לטבע, החברה להגנת הטבע - הושלמה

תכנון מפורט לשלב א' – בשטח של כ – 70 דונם. השלמה עד אפריל 2011
בצוע שלב א' – 2011 – 2012

בצוע שלבים עתידיים – לו"ז ייקבע עם מימוש שלב א'

9. שכונת התקווה "בין מושע למטרוקה", אדר' איריס וורזגר צוות מזרח, עיריית ת"א-יפו

שכונת התקווה נוסדה בשנת 1935 על ידי עובדי יוצאי עדות המזרח בעיריית תל אביב כשבראשם עמד יהושע ליכטר וגרשון שץ. מקימי השכונה רכשו חלקת אדמה מהכפר הערבי "סלמה" הסמוך אליה וכך שימשה שכונת התקווה כמעבר בין תושבי כפר סלמה הערבים והיהודים בתל אביב. במהלך השנים ותיקי השכונה נטשו אותה וכיום כמחצית מתושבי השכונה הינם זרים ומהגרי עבודה. הסיור מספר הסיפור של שכונת התקווה, שכונה שוקקת בעלת עבר מפואר לה 72 רחובות ו-72 בתי כנסת. בסיור נבחן את תולדות התכנון העירוני שהוביל להקמת השכונה, נגזרות ההווה של הבעלות במושע על התפתחות השכונה, והפוטנציאל הגלום בעתידה.

להרשמה לכנס